

Nr 136.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa pensioner och understöd från allmänna indragningsstaten; given Stockholms slott den 13 mars 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1—12 hemställt.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härefter:

1:o.

I en av riksarkivet och skolöverstyrelsen med gemensamt utlåtande den 19 december 1924 till Kungl. Maj:t överlämnad ansökning har förste amanuensen hos dessa ämbetsverk Lars Gustaf Strömsten anhållit om pension vid avgången från sina tjänster efter uppnådda 67 år.

Pension åt förste amanuensen hos riksarkivet och skolöverstyrelsen L. G. Strömsten.

Av ansökningen bifogade handlingar samt av vad ämbetsverken meddelat framgår följande: Strömsten, som är född den 25 mars 1858, har avlagt folkskollärorexamen och filosofie kandidatexamen. Under tiden från och med höstterminen 1891 till och med den 13 september 1897 var han först

extra ordinarie och sedan ordinarie lärare vid Stockholms stads folkskolor. Till slutet av år 1904 ägnade han sig därefter åt lantbruk. Sedan han från och med februari 1905 varit extra biträde i riksarkivet, antogs han till extra ordinarie amanuens den 1 maj 1907 och erhöll från och med år 1909 fast amanuensarvode mot viss daglig tjänstgöringsskyldighet. I dåvarande överstyrelsen för rikets allmänna läroverk antogs Strömsten till extra ordinarie amanuens från och med den 1 januari 1906 och förordnades till ordinarie amanuens från och med den 9 april 1906. Alltsedan år 1906 har han således varit tjänstgörande i bägge dessa ämbetsverk och har under sin tjänstetid icke åtnjutit någon tjänstledighet, med undantag för semester. I årlig avlöning har Strömsten uppburit dels i överstyrelsen för rikets allmänna läroverk, sedermera läroverksöverstyrelsen och skolöverstyrelsen under åren 1906 och 1907 600 kronor, åren 1908—1910 900 kronor, år 1911 1,200 kronor, åren 1912—1919 1,500 kronor samt åren 1920 och 1921 1,800 kronor, dels ock i riksarkivet under år 1909 1,000 kronor, åren 1910—1916 1,200 kronor, åren 1917 och 1918 1,600 kronor, första halvåret 1919 900 kronor, senare halvåret 1919 1,200 kronor samt åren 1920 och 1921 i samband med ökad tjänstgöringsskyldighet 3,000 kronor. Under hela den tid, han haft samtidig anställning inom de båda verken har hans sammanlagda dagliga tjänstgöringstid uppgått till minst det timal, som författningsenligt ålegat ordinarie befattningshavare, samt under vissa senare tidsperioder till och med överstigit sagda timal. Tjänstgöringstiden har från och med september 1924 utgjort $3\frac{1}{2}$ timmar i riksarkivet och $3\frac{1}{2}$ timmar i skolöverstyrelsen. Från och med år 1922 uppbar Strömsten hos såväl riksarkivet som skolöverstyrelsen reducerad avlöning enligt 12:e lönegraden 13:e löneklassen i löneplanen för manliga tjänstemän i kungörelsen den 31 december 1921 (nr 778) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Genom beslut den 27 juni 1924 förklarade Kungl. Maj:t Strömsten berättigad att, räknat från och med den 1 januari 1924, såsom förste amanuens hos riksarkivet och skolöverstyrelsen för en sammanlagd tjänstgöringstid av sju timmar dagligen uppbära lön motsvarande den som utgår i 17:e löneklassen avdelning B av löneplanen i 9 § av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Riksarkivet och skolöverstyrelsen anföra följande beträffande Strömstens ansökning om pension:

I sin egenskap av icke-ordinarie befattningshavare är Strömsten författningsenligt icke berättigad till pension. Då emellertid i åtskilliga föregående likartade fall genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen icke-ordinarie befattningshavare beretts pension, måste billigheten anses fordra, att enahanda förmån beredes sökanden. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 27 juni 1924 har han i avlöningshänseende i viss mån likställts med ordinarie tjänsteman. Då sökanden förklarats berättigad uppbära lön till belopp, motsvarande vad som utgår i 17:e löneklassen för ordinarie tjänsteman, har han nämligen samtidigt i avlöningshänseende jämställts med ordinarie befattningshavare i 12:e lönegraden. Det kunde då måhända synas ligga närmast till hands, att han jämväl erhöle en pension, som motsvarade vad som skulle tillkommit honom, därest han varit ordinarie befattningshavare i 12:e löne-

graden. Emellertid har sökanden såsom icke-ordinarie befattningshavare, i motsats till ordinarie tjänsteman, ej haft att erlägga några avgifter för egen pensionering. Detta förhållande synes påkalla en skälig minskning av pensionsbeloppet.

Strömsten har anställts i riksarkivet i februari 1905, han kommer den 25 mars 1925 att uppnå 67 års ålder och har således vid denna tid att tillgodoräkna fulla 20 tjänstår i statens tjänst. Ämbetsverken få vitsorda, att sökanden städe med nit, skicklighet och intresse fullgjort de honom åliggande arbetsuppgifter, vilka, vad skolöverstyrelsen beträffar, företrädesvis omfattat utförandet av ett maktpåliggande specialarbete, nämligen utarbetandet av tabellariska översikter över meriterna för sökande till lärartjänster, samt, vad riksarkivet angår, omfattat huvudsakligen vakttjänstgöring och registreringsarbeten.

Då något fall, fullt analogt med det föreliggande, icke är ämbetsverken bekant, möter det svårigheter att föreslå något visst belopp, till vilket sökandens pension bör sättas. Pension för ordinarie tjänsteman i 12:e lönegraden utgör 3,924 kronor, som i detta fall bör reduceras såväl med hänsyn till saknaden av erlagda pensionsavgifter som ock i förhållande till det antal tjänstår, som sökanden får tillgodoräkna sig.

Statskontoret har i utlåtande den 27 januari 1924 anfört följande:

Visserligen har sökanden först vid jämförelsevis hög ålder, 47 år, inträtt i statens tjänst, men då han i allt fall kan åberopa ej mindre än tjugu års väl vitsordat arbete hos statliga institutioner, synes det rimligt, att åt honom utverkas något understöd av statens medel för hans återstående livstid.

Vad beträffar beloppet av sagda understöd har statskontoret intet att erinra mot att, då sökanden åtnjuter avlöning enligt 1921 års avlöningsreglemente, såsom utgångspunkt vid beräkandet tages de för befattningshavare, som äro underkastade sagda reglemente, gällande pensionsunderlag. Då sökanden uppbär avlöning enligt 12:e lönegraden i sagda avlöningsreglemente, skulle han, därest han varit ordinarie befattningshavare, hava vid uppnåendet av 67 års ålder blivit berättigad att komma i åtnjutande av avkortad pension, motsvarande $\frac{20}{35}$ av pensionsunderlaget, eller, efter föreskriven avrundning, 2,244 kronor. Detta belopp bör emellertid minskas något med hänsyn därtill, att sökanden icke erlagt några avgifter för sin pensionering; och får statskontoret föreslå, att den ifrågasatta pensionen bestämmes till 2,004 kronor.

Då emellertid sagda pension beräknats med hänsyn till storleken av pensionen vid nyreglerad befattning, synes i sammanhang med pensionens beviljande föreskrift böra meddelas, att pensionstillägg ej må av sökanden åtnjutas och att dyrtidstillägg skall utgå efter de grunder som i sådant avseende gälla för nyreglerade pensioner.

I likhet med ämbetsverken finner jag goda skäl tala för att åt Strömsten beredes pension vid avgången ur statstjänst, ehuru han icke varit ordinarie tjänsteman. Mot det av statskontoret föreslagna beloppet av pensionen, vilken torde böra utgå från allmänna indragningsstaten, har jag intet att erinra, liksom ej heller mot de av statskontoret ifrågasatta särskilda före-

Departement-
schefen.

skrifterna i fråga om pensionstillägg och dyrtidstillägg. Jag får därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste amanuensen hos riksarkivet och skolöverstyrelsen Lars Gustaf Strömsten må från och med månaden näst efter den, då han lämnar sina anställningar hos nämnda ämbetsverk, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 2,004 kronor, med iakttagande likväl, att pensionstillägg ej må av Strömsten åtnjutas samt att dyrtidstillägg å pensionen skall utgå efter de grunder, som i sådant avseende gälla för nyreglerade pensioner.

2:o.

Pension åt
e. o. vakt-
mästaren vid
national-
museum
A. A. Ström.

I skrivelse den 30 augusti 1924 har t. f. överintendenten och chefen för nationalmuseum hos Kungl. Maj:t hemställt om proposition till 1925 års riksdag om anvisande av en årlig pension till e. o. vaktmästaren vid nationalmuseum Anders August Ström att utgå med ett belopp av 1,500 kronor för år från och med den 1 juli 1925.

Såsom stöd för denna framställning anför t. f. överintendenten följande:

Ström antogs till e. o. vaktmästare vid nationalmuseum den 3 oktober 1901. Den 5 november 1907 antogs han till vaktmästare vid museets målningssavdelning med skyldighet att tjänstgöra 3 dagar i veckan. Han har sedan dess uppehållit denna befattning med nit och redlighet. Hans ålder av fyllda 74 år — han är född den 2 februari 1850 — gör dock, att man ej kan räkna på att han ännu länge skall kunna fylla sin tjänst. Och såväl jag som chefen för den avdelning, där han tjänstgör, ha kunnat märka, att hans krafter ej längre tillåta honom att sköta bevakningen av de salar, där han har sin plats, med den rörlighet och vakenhet, som behöves.

Då Ström emellertid, såsom jag förvissat mig om, saknar egna medel för sitt uppehälle, i den händelse han skulle förlora sin anställning vid museet, och han naturligtvis på grund av sin ålder ej kan väntas erhålla någon annan plats att försörja sig på, anser jag det önskvärt, om Ström, vilken i sin egenskap av e. o. befattningshavare icke har rätt till pension, dock med hänsyn till sin 24-åriga tjänstetid erhåller pension av staten. Ström har för sitt städse visade intresse för museets bästa och sin flit och pålitlighet i tjänsten gjort sig förtjänt av de bästa vitsord.

Ströms löneinkomster från museet ha under år 1923 uppgått till kronor 2,069:55. Med hänsyn härtill torde den för Ström erforderliga pensionen ej böra understiga ett belopp av kronor 1,500:—.

På grund av remiss har statskontoret den 8 september 1924 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört:

Statskontoret får erinra, att 1923 års riksdag på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (prop. nr 97 p. 1, skr. nr 199 sid. 3) medgivit, att förutvarande e. o. vaktmästaren vid nationalmuseum F. A. E. Bagge, som varit anställd hos nationalmuseum under 46 år, finge uppbära en årlig pension av 600 kronor eller sålunda samma pensionsbelopp, som jämlikt kungörelse

den 8 november 1918, nr 859, tillkommer förman och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, vilken uppnått 60 levnadsår och kan räkna 40 eller flera tjänstår.

E. o. vaktmästaren Ström har visserligen först vid 50 års ålder erhållit anställning i statens tjänst, men då han, som nu är 74 år, ej har tillräckliga krafter att på ett tillfredsställande sätt sköta sitt arbete samt saknar egna medel för sitt uppehälle, finner statskontoret det med billighet överensstämmande, att han efter avsked från sin befattning kommer i åtnjutande av något årligt understöd av statsmedel.

Beträffande storleken av sådant understödsbelopp finner statskontoret — som inhämtat, att Ströms avlöning under år 1923 endast uppgått till 1,637 kronor förutom dyrtidstillägg — att det ej bör ifrågakomma, att understödet ens tillnärmelsevis utgår med det av chefen för nationalmuseum föreslagna beloppet, 1,500 kronor. Med hänsyn till dels att Ströms anställningstid endast uppgår till 24 år, dels ock att han blott tjänstgjort tre dagar i veckan, anser sig statskontoret ej kunna tillstyrka, att åt honom utverkas högre understödsbelopp än 450 kronor årligen. Statskontoret vill därvid erinra, att å pension till nyssnämnda belopp utgår jämlikt föreskrift i kungörelsen den 15 juni 1922, nr 360, pensionstillägg med 180 kronor samt därjämte dyrtidstillägg enligt de förmånligare grunderna.

Åberopande det ovan anförda, får statskontoret hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att e. o. vaktmästaren vid nationalmuseum Anders August Ström må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 450 kronor.

I likhet med statskontoret finner jag det överensstämma med billighet, att Ström efter avgång från sin befattning kommer i åtnjutande av ett årligt understöd av statsmedel. Vad den ifrågasatta pensionens storlek beträffar vill jag meddela, att jag för bedömande av densamma under hand inhämtat om Ströms tjänstgöring åtskilliga upplysningar, som komplettera vad av myndigheterna anförts. Så har, efter vad jag förspört, Ströms tjänstgöring alltsedan år 1912 omfattat 4 dagar i veckan, ej 3, såsom måhända kan framgå av t. f. överintendentens skrivelse. Vidare har Ström, innan han antogs till e. o. vaktmästare under cirka tio år såsom hantverkare haft stadigvarande sysselsättning i museets tjänst, under vilken tid han åtnjutit ersättning för utfört arbete. Med hänsyn härtill synes mig fog förefinnas för en mindre förhöjning av det av statskontoret ifrågasatta understödsbeloppet; jag vill föreslå, att detsamma bestämmes till 500 kronor för år. Pensionen torde böra utgå från och med månaden näst efter den, då Ström kommer att frånträda sin befattning.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra ordinarie vaktmästaren vid nationalmuseum Anders August Ström må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Departementschefen.

3:o.

Pension åt
assistenten
G. A. H.
Dahlstedt.

Med anledning av framställning från assistenten vid naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning G. A. H. Dahlstedt har vetenskapsakademien i skrivelse den 14 maj 1924 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1925 års riksdag att bevilja Dahlstedt under hans återstående livstid, från och med månaden näst efter den, under vilken han avgår från assistentbefattningen, en årlig pension utgörande 80 procent av den avlöning han för närvarande åtnjuter av statsmedel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Dahlstedt, som är född den 8 februari 1856, sedan hösten 1890 varit anställd vid riksmuseet, först såsom amanuens och därefter från och med den 30 december 1914 såsom assistent, samt att han, förutom tjänstgöring såsom assistent vid Bergianska trädgården under sommarmånaderna åren 1892—1905, under sin tjänstgöring vid riksmuseet icke innehaft annan tjänst.

Dahlstedt uppbär för närvarande ett arvode av 4,600 kronor, vartill kommer tillfällig löneförbättring med 900 kronor. Härjämte har Dahlstedt alltsedan år 1918 enligt årligen återkommande beslut av riksdagen uppburit ett personligt lönetillägg av 500 kronor om året, vadan hans sammanlagda avlöningsförmåner sålunda uppgå till 6,000 kronor.

Föreståndaren för botaniska avdelningen, f. d. professorn C. Lindman ger uti ett akademiens skrivelse bifogat intyg Dahlstedt det vitsordet att han med största intresse och skicklighet skött sin befattning, åt vilken han utslutande ägnat sig, och genom sina stora kunskaper inom den speciella botaniken varit avdelningen till utomordentlig nytta, samt att han genom sitt flitiga deskriptiva författarskap i samband med museiarbetet i hög grad befrämjat kändedomen om vissa omfattande, mycket kritiska växtgrupper.

Statskontoret har i yttrande den 22 oktober 1924 i ärendet anfört följande:

I detta liksom i andra fall, där det gäller att genom framställning till riksdagen bereda pension åt en befattningshavare, som icke författningens enligt är berättigad till sådan förmån, lärers pensionsbeloppet icke böra överstiga $\frac{2}{3}$ av avlöningen med någon reduktion med hänsyn därtill, att sådan befattningshavare, i olikhet mot ordinarie tjänsteman, icke i någon mån med avgifter bidragit till sin pensionering. Liksom den tillfälliga löneförbättringen icke har något inflytande på pensionsbeloppet, när det gäller en ordinarie befattningshavares pensionering, torde någon hänsyn icke heller i detta fall böra tagas till den del av Dahlstedts avlöning, som utgår i form av tillfällig löneförbättring. På grund av vad sålunda anförts synes det statskontoret, som om pensionsbeloppet i detta fall skäligen bör bestämmas till 3,200 kronor.

Departement-
schefen.

Med hänsyn till Dahlstedts långa och väl vitsordade tjänstgöring vid riksmuseet tillstyrker jag, att pension nu beredes honom. Jag erinrar om att assistenter vid riksmuseet vid två tidigare tillfällen, nämligen av 1905 och 1916 års riksdagar, tillerkänts pension. I fråga om pensionsbeloppet avsluter jag mig till statskontorets mening.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att assistenten vid naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning G. A. H. Dahlstedt må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning vid riksmuseet, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 3,200 kronor.

4:o.

I skrivelse den 19 augusti 1924 har vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien hemställt, att Kungl. Maj:tt måtte hos riksdagen utverka ett årligt understöd av 500 kronor till portvakten vid statens historiska museum Emma Sofia Andersson under hennes återstående livstid. Till stöd för sin framställning anför akademien huvudsakligen följande.

Pension åt
portvakten
Emma Sofia
Andersson.

Emma Andersson, som är född den 17 maj 1863, har tjänstgjort vid museet alltsedan år 1898, då hon började vikariera för dåvarande portvakten. År 1900 efterträdde hon denna och har därefter varit i oavbruten tjänst vid museet till och med augusti 1923. Emma Anderssons tjänstgöring har varit förlagd till museiingången, där hon försålt entrébiljetter, vägledningar, böcker m. m. Hon har under sin tjänstetid städse utfört det henne åvilande arbetet mönstergillt och ordentligt och i övrigt på ett i allo mycket tillfredsställande sätt.

Hennes årliga avlöning, som tidigare utgått efter skilda grunder, utgjorde för vart och ett av åren 1918 och 1919 625 kronor, därav 500 kronor arvode och 125 kronor tillfällig löneförbättring, under vart och ett av åren 1920 och 1921 700 kronor, därav arvode 560 kronor och tillfällig löneförbättring 140 kronor, samt har därefter utgått med ett arvode av 700 kronor för år.

I slutet av augusti 1923 insjuknade Emma Andersson till följd av en utgjutning i vänstra knäet, som sedermera utvecklades till varbildning. Hon vårdades på Sabbatsbergs sjukhus under tiden 30 augusti 1923—31 mars 1924. Därvid måste vänstra benet amputeras strax nedanför höften.

Hon lever för närvarande i det största armod och är för hela sin existens beroende av den sjukavlöning, som akademien alltjämt anser sig böra utbetala till henne.

På sätt i liknande fall plägar äga rum torde billigheten kräva att ett årligt understöd av statsmedel utverkas åt Emma Andersson. Särskilt med hänsyn till den svårartade invaliditet, vilken nu på hennes ålderdom stött till och som i så hög grad försvårar hennes allmänna möjligheter att draga sig fram, torde ifrågavarande understöd icke böra sättas lägre än till 500 kronor för år, varvid akademien utgått ifrån att dyrtidstillägg härå må utbetalas efter de för pensionärer vid oreglerade verk gällande grunder.

Statskontoret, som den 26 september 1924 yttrat sig över akademiens framställning, har anfört följande.

På grund av Emma Sofia Anderssons långvariga och väl vitsordade tjänstgöring såsom portvakterska vid statens historiska museum synes det billigt, att något årligt understöd från allmänna indragningsstaten beredes henne att utgå, sedan hon entledigats från sin anställning. Vad beloppet av sådant understöd i detta fall beträffar, vill det synas statskontoret, som om, ehuru

hon icke kan räkna det antal av 30 tjänstår, som i regel utgör förutsättning för att kvinnlig befattningshavare må erhålla hel pension, motsvarande ungefär $\frac{2}{3}$ av innehavande avlöning, och ehuru hon icke fått vidkännas några som helst avgifter för sin pensionering, mot det föreslagna understödsbeloppet 500 kronor dock icke skulle vara i och för sig något att erinra med hänsyn till de särskilda förhållanden, som beträffande portvakterskan Andersson synas föreligga. Det torde emellertid böra uppmärksammas, att till sådana pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, till vilka hon, i händelse att årligt understöd från allmänna indragningsstaten blir henne beviljat, skulle bliva att hänföra, pensionstillägg utgå med 180 kronor för år räknat enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 360); och vid sådant förhållande synes det statskontoret, till förekommande av att pensionsförmånen blir för stor i jämförelse med den avlöning, som nu av portvakterskan Andersson i tjänsten åtnjutes, vara lämpligt, att det föreslagna pensionsbeloppet i motsvarande mån minskas och alltså bestämmas till 320 kronor. Statskontoret hemställer därför, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att portvakterskan Andersson må från och med månaden näst efter den, vari avgång från befattningen kommer att äga rum, under sin återstående livstid åtnjuta understöd från allmänna indragningsstaten till belopp av 320 kronor årligen.

Departementschefen.

Synnerligen starka skäl synes mig vara anförda för att understöd beredes Emma Sofia Andersson till det belopp, 500 kronor, som av akademien ifrågasatts. Såsom statskontoret framhållit, torde det emellertid för att detta skall uppnås vara tillfyllest, att hon erhåller en pension av 320 kronor, då återstoden, 180 kronor, kommer att utgå till henne enligt gällande bestämmelser angående pensionstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst. På grund härav och under hänvisning i övrigt till de skäl, som av myndigheterna anförts, förordar jag ett pensionsbelopp av 320 kronor. Dyrtidstillägg härå torde böra utgå enligt härför gällande allmänna bestämmelser.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva

att portvakten vid statens historiska museum Emma Sofia Andersson må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin anställning vid museet, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 320 kronor.

5:o.

Pensioner åt vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Gävle C. O. Asplunds hustru Anna Matilda Asplund och åt städerskan vid samma läroverk Sofia Eriksson.

Hos Kungl. Maj:t har rektor vid högre allmänna läroverket i Gävle, i enlighet med läroverkskollegiets beslut, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte till det belopp, som kunde finnas skäligt, bevilja *dels* änkepension åt vaktmästaren vid läroverket Claes Olof Asplunds hustru Anna Matilda Asplund, att uppbäras av henne, om hon överlevde sin man, *dels ock* pension åt städerskan vid läroverket Sofia Eriksson.

Rektor har beträffande Anna Matilda Asplund upplyst, att hon vore född den 30 april 1864, gift den 1 april 1887 med förenämnda Asplund samt

att hon alltsedan sitt giftermål deltagit i städningen av skolans lokaler och därvid med nit, trohet och ordentlighet skött sina åligganden.

Beträffande därefter Sofia Eriksson har rektor meddelat, att hon, som vore född den 19 mars 1863, anställdts vid läroverket först som gymnastikstüderska år 1898 och kvarstått i denna egenskap till och med vårterminen 1914 med en årlig lön av 300 kronor jämte 100 kronor i hyresersättning och 50 kronor i bränsleersättning. Från och med höstterminen 1914, då särskild gymnastikvaktmästare anställdts, hade Sofia Eriksson övertagit städningen av en våning i läroverket mot en lön av 300 kronor för år, vartill från år 1915 kommit krigstids- och dyrtidstillägg av växlande storlek men från och med år 1919 i enlighet med statens dyrtidstilläggsbestämmelser. Från år 1922 åtnjöte hon en lön av 500 kronor för år jämte dyrtidstillägg enligt de för befattningshavare i statens tjänst gällande bestämmelser. Hennes hälsa hade på senare tiden varit nedsatt, så att hon icke trodde sig i stånd att fortsätta med sitt arbete mer än läsåret 1924—1925. Rektor har slutligen anfört, att Sofia Eriksson under hela den tid av 26 år hon tjänat läroverket ådagalagt mycket stor noggrannhet, trohet och punktlighet i sitt arbete ävensom att det icke torde vara för djärvt att säga, att hon slitit ut sig i läroverkets tjänst och att hennes ohälsa i väsentlig mån framkallats av hennes ansträngande och ohygieniska arbete.

Över berörda framställning har skolöverstyrelsen den 12 augusti 1924 avgivit utlåtande och därvid anfört, bland annat, följande:

Enligt ett av läroverksöverstyrelsen den 12 september 1911 avgivet förslag till läroverksvaktmästares pensionering, vilket legat till grund för beräkningen av åtskilliga av riksdagen beviljade pensioner åt sådana befattningshavare, är Sofia Erikssons stüderskebefattning att hänföra till den i sagda förslag upptagna lägsta pensionsklass, för vilken pension föreslagits skola utgå. Till ifrågakvarande pensionsklass hänfördes i nämnda skrivelse samtliga de vid de allmänna läroverken anställda kvinnliga betjante, vilka hade stadigvarande anställning, men vilkas arvoden uppgingo till jämförelsevis små belopp. Till ifrågakvarande pensionsklass synes därför även den av Sofia Eriksson efter vårterminen 1914 innehavda stüderskebefattningen böra hänföras. Nu hava till betjante av ifrågakvarande pensionsklass pensioner beviljats dels av 1916 års riksdag, dels av 1921 års riksdag, och bestämdes då ifrågakvarande pensioner till belopp, som utgjorde $\frac{3}{5}$ av de till första vaktmästare vid högre allmänna läroverk utav riksdagen då i allmänhet beviljade pensioner. Med anledning härav torde, i överensstämmelse med det beräkningssätt, som 1924 års riksdag godkänt vid beviljandet av pension till gymnastikvaktmästaren vid högre latinläroverket i Göteborg J. Svensson Ljung, numera för en stüderska av den pensionsklass, som Eriksson tillhör, hel pension böra utgå med det belopp, som utgör $\frac{3}{5}$ av 1,100 kronor eller 660 kronor. Då Eriksson icke synes komma att vid avgången från sin befattning innehava mer än 27 tjänstår, torde hon emellertid icke kunna erhålla full pension, utan torde hennes pension, i överensstämmelse med det av 1924 års riksdag fattade beslutet angående beviljande av avkortad pension till förre gymnastikvaktmästaren och eldaren vid högre allmänna läroverket i Hälsingborg C. A. Persson, böra beräknas till $\frac{27}{30}$ av 660 kronor eller till 594 kronor.

Men icke heller sistnämnda belopp torde kunna beviljas sökanden såsom pension. Hennes avlöningsförmåner uppgå nämligen, enligt vad handlingarna utvisa, oavsett dyrtidstillägg, icke till mer än 500 kronor om året; och torde

hennes pensionsförmåner, tilläggspension enligt kungl. kungörelsen den 15 juni 1922 nr 360 inberäknad, icke böra överstiga nämnda avlöningsförmåner. Nu skall enligt nämnda kungörelse å pension understigande 1,500 kronor — under villkor att pensionstillägget icke överstiger pensionens belopp — utgå en tilläggspension av 180 kronor, och torde med anledning härav den nu för sökanden ifrågasatta pensionen icke kunna beräknas till högre belopp än 320 kronor.

Skolöverstyrelsen hemställde slutligen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *dels* att Anna Matilda Asplund måtte från och med månaden näst efter den, under vilken hennes man avlede, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor, *dels ock* att Sofia Eriksson måtte från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigades från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 320 kronor.

Slutligen har statskontoret den 20 oktober 1924 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört:

Vad först beträffar den i förevarande ärende gjorda framställningen om utverkande av riksdagens medgivande därtill, att Matilda Asplund må erhålla rätt till viss pension, om hon överlever sin man, f. d. läroverksvaktmästaren C. O. Asplund, får statskontoret framhålla, att vaktmästarna vid de allmänna läroverken avlönas huvudsakligen från läroverkens ljus- och vedkassor samt därför icke äro att anse såsom statsanställda i vanlig bemärkelse, att emellertid nämnda förhållande icke ansetts utgöra hinder för att bereda sådan vaktmästare vid avgången pension av statsmedel, såsom framgår av riksdagens beslut vid flera särskilda tillfällen, att därav emellertid icke synes med nödvändighet böra följa, att sådan förmån skall tillkomma jämväl änkor efter läroverkens vaktmästare; samt att åtgärd i sådant syfte åtminstone icke torde böra ifrågakomma i annan händelse än då förhållandena efter mannens död befinnas vara särskilt ömmande. På grund härav och då det i allt fall icke synes lämpligt att nu till prövning upptaga frågan om vad som skäligen bör tilläggas hustru Asplund i understöd, om och när hon genom mannens frånfälle kan bliva berövad existensmedel, finner sig statskontoret icke kunna förorda ifrågavarande framställning i denna del (jfr 1906 års riksdagskrivelse nr 146, punkt 36).

Vidkommande därefter frågan om beredande av pension åt städerskan vid högre allmänna läroverket i Gävle Sofia Eriksson vill statskontoret, då hon länge tjänat vid nämnda läroverk med goda vitsord och ehuru det jämförelsevis obetydliga årsarvodet snarast giver vid handen, att hennes anställning därstädes innefattat en bisyssla bredvid annat mera inkomstbringande arbete, icke motsätta sig, att pension från allmänna indragningsstaten beredes henne. Vad det för henne föreslagna pensionsbeloppet av 320 kronor beträffar, skulle det visserligen måhända i och för sig icke giva anledning till erinran; men då, såsom skolöverstyrelsen framhållit, pensionstillägg utgår å sådan pension med 180 kronor samt härtill vidare kommer, att å sammanlagda beloppet skulle utgå dyrtidstillägg efter de för icke nyreglerade pensioner stadgade grunder, visar det sig, att den sålunda föreslagna pensionsförmånen med vad därmed följer skulle icke obetydligt överstiga Sofia Erikssons avlöning i tjänsten med därtill hörande dyrtidstillägg tillsammans ut-

görande efter nu gällande beräkningsgrund för dyrtidstillägg tillhopa 680 kronor för år räknat. Pensionsbeloppet läser därför icke böra sättas högre än till 250 kronor. Jämte pensionstillägget och med nu gällande dyrtids-tillägg skulle i allt fall pensionsförmånen för år räknat uppgå till 658 kronor.

I likhet med statskontoret och på de skäl, som av statskontoret anförts, finner jag icke anledning föreligga att nu tillstyrka förslag till riksdagen om beviljande av pension åt Anna Matilda Asplund.

Departement-
schefen.

Däremot synes mig framställningen om understöd åt Sofia Eriksson vara värd allt behjärtande med hänsyn till hennes mångåriga, väl vitsordade och åtminstone under de tidigare åren synnerligen svagt avlönade arbete. Sådant understöd har förut vid olika tillfällen av riksdagen beviljats i liknande fall.

Vad understödets storlek beträffar, biträder jag den av statskontoret i sådant hänseende uttalade mening.

På grund av vad sålunda anförts får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan vid högre allmänna läroverket i Gävle Sofia Eriksson må från och med månaden näst efter den, under vilken hon frånträder sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 250 kronor.

6:o.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag medgav 1923 års riksdag, att förste vaktmästaren och portvakten vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm Johan Axel Lindqvist finge från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hans innehavande befattning ägde rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,100 kronor.

Ang. under-
stöd å all-
männa in-
dragningssta-
ten å förre
förste vakt-
mästaren
J. A. Lind-
qvists änka.

Hos Kungl. Maj:t har nu rektor vid nämnda läroverk gjort framställning om beviljande av ett understöd till det belopp, som kunde befinnas skäligt, åt Lindqvists änka, att utgå årligen under hennes livstid.

Av rektors framställning samt av handlingarna i ärendet i övrigt framgår, att Sofia Augusta Lindqvist är född den 15 mars 1857, att hon under hela den tid, åren 1887—1923, då hennes man varit anställd vid läroverket, varit honom behjälplig med vaktmästargöromålen samt att hon, med särskild hänsyn till det förhållandet, att hennes arbete ansågs nödvändigt för läroverket, genom beslut av läroverkskollegiet den 19 december 1922 tillerkändes en årlig lön av 400 kronor, men att hon, sedan hennes man avlidit, kort efter det han erhållit avsked med pension, saknat medel till sitt uppehälle.

I ärendet hava utlåtanden avgivits den 4 december 1924 av skolöverstyrelsen och den 10 januari 1925 av statskontoret, vilka myndigheter tillstyrkt bifall till framställningen. Överstyrelsen, som meddelat, att Johan Axel

Lindqvist avlidit den 23 mars 1924, har föreslagit, att ett årligt understöd till änkan Lindqvist måtte under hennes återstående livstid utgå från och med den 1 april 1924 med 300 kronor.

Departementschefen.

I anslutning till vad riksdagen vid olika tillfällen förut medgivit, synes mig understöd böra beredas änkan Lindqvist. Beträffande beloppet av understödet, vilket torde böra utbetalas från anslaget till allmänna indragningsstaten, vill jag förorda skolöverstyrelsens förslag, vilket jämväl överensstämmer med vad tidigare i liknande fall medgivits av riksdagen.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre förste vaktmästaren och portvakten vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm Johan Axel Lindqvists änka Augusta Lindqvist må från och med den 1 april 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor.

7:o.

Pension åt vaktmästaren Hildegard Constantia Törnblom.

Efter av Kungl. Maj:t gjord framställning medgav 1917 års riksdag, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm Hildegard Constantia Törnblom, född Johansson, finge från och med månaden näst efter den, varunder hon avginge från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 600 kronor.

Av den i samband med nämnda framställning förebragta utredningen framgick, att Hildegard Constantia Törnblom vore född den 15 december 1847 och sedan år 1888 änka efter vaktmästaren Anders Ludvig Törnblom ävensom att hon alltsedan år 1872 uppehållit vaktmästarbefattningen vid skolan, nämligen under åren 1872—1879 vid södra avdelningen av Stockholms gymnasium, under åren 1880—1890 vid det efter sammanslagningen med Maria skola uppkomna södra latinläroverket och sedan år 1891 vid högre allmänna läroverket å Södermalm, att hon därvid förutom portvaktsysslan haft sig ålagd en stor del av vid skolan förekommande städning och uppsättning, att hon under hela sin långa tjänstgöringstid med osedvanlig klokhet, omtanke och trohet på ett i alla avseenden utmärkt sätt fullgjort alla sina åligganden, samt att hon förutom fri bostad, vedbrand och lyse åtnjutit en kontant avlöning, i början utgående med 200 kronor för år och efter hand förhöjd, så att hon under åren 1906—1913 uppburit 1,560 kronor årligen och sedan år 1914 1,740 kronor för år.

I en till skolöverstyrelsen ställd skrivelse har nu rektor vid förenämnda läroverk, med bifogande av utdrag av läroverkskollegiets protokoll i ämnet, gjort framställning om beredande av förhöjd pension åt änkan Törnblom,

som fortfarande vore i tjänst vid läroverket. Rektor har därvid, jämte meddelande, att änkan Törnblom under åren 1914—1923 åtnjutit förut angivna kontanta lön å 1,740 kronor årligen, varå dyrtidstillägg utgått med växlande belopp, men från den 1 april 1923 uppburit en lön å 3,300 kronor, varifrån 800 kronor per år avdragits för bostad, värme och lyse, å vilken lön dyrtidstillägg utgått enligt de för statens befattningshavare vid de nyreglerade verken fastställda grunder, anført bland annat:

Änkan Törnblom ägde icke anförvanter, som vore i stånd att lämna henne någon som helst ekonomisk hjälp. Däremot vore en något yngre syster, som i många år biträtt henne vid skötandet av vaktmästarbefattningen, helt hänvisad till hennes ekonomiska stöd. Efter penningvärdets starka nedgång måste det emellertid anses för den avgående vaktmästaren alldeles omöjligt att leva på det — låt vara med dyrtidstillägg ökade — pensionsbelopp, som med 1916 års penningvärde som norm åt henne fastställts. Det vore hänsyn till befarade ekonomiska svårigheter, som gjort, att hon fått kvarstå i sin tjänst så länge, då hon — trots med åren avtagande rörlighet och arbetsförmåga — ansetts kunna göra skäl för sig.

Skolöverstyrelsen har med skrivelse av den 17 november 1924 överlämnat ifrågakvarande framställning och därvid anført följande:

Den omständigheten, att för sju år sedan pension fastställts för Hildegard Constantia Törnblom, syntes icke böra utgöra hinder för att frågan om pensionsbeloppets storlek upptoges till förnyad prövning och bedömdes efter de grunder, som vid dylika ärendens avgörande numera vore vägledande och enligt vilka pensionen givetvis måste bestämmas till ett avsevärt högre belopp. Ett motsatt förfaringsätt skulle enligt överstyrelsens mening icke stå i överensstämmelse med billighet och rättvisa. Överstyrelsen ville erinra därom, att 1924 års riksdag bifallit en av Kungl. Maj:t gjord liknande framställning rörande förhöjd pension till dåvarande vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Gävle C. O. Asplund.

Vad beträffade storleken av den pension, som borde beviljas Törnblom, erinrade överstyrelsen därom, att enligt ett av läroverksöverstyrelsen den 12 september 1911 avgivet förslag till läroverksvaktmästares pensionering, vilket legat till grund för beräkningen av åtskilliga av riksdagen beviljade pensioner åt sådana befattningshavare, Törnbloms vaktmästarbefattning vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm vore att hänföra till samma pensionsklass som förste vaktmästares vid högre allmänt läroverk. Nu hade 1923 års riksdag tillerkänt förste vaktmästaren vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm J. A. Lindqvist efter 34 års tjänstgöring en pension av 1,100 kronor, och 1924 års riksdag hade vid beviljande av pensioner till läroverksvaktmästare, däribland ovannämnde Asplund, godkänt sådant beräkningssätt av sagda pensioner, som utgått från den förutsättningen, att till vaktmästare, tillhörande ovannämnda pensionsklass, hel pension skulle utgå med 1,100 kronor vid en tjänstålder av minst 30 tjänst-år. Med anledning härav borde i stället för det Törnblom tidigare beviljade pensionsbeloppet nu en årlig pension av 1,100 kronor tillerkännas henne.

På grund av vad sålunda anförts hemställde överstyrelsen, det Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att Hildegard Constantia Törnblom måtte från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigades

från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära — i stället för henne av 1917 års riksdag tillerkänt pensionsbelopp av 600 kronor — en årlig pension av 1,100 kronor.

Över framställningen har statskontoret den 1 december 1924 avgivit utlåtande och därvid tillstyrkt densamma.

Departementschefen. Då änkan Hildegard Constantia Törnblom nu lämnar sin vaktmästarbefattning vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm, där hon plikttroget tjänat under en anmärkningsvärt lång tid — 53 år — synes den pension, varav hon efter avskedstagandet kommer i åtnjutande, böra tillmätas med så stort belopp, som med sannolikhet skulle hava bestämts, därest frågan om beredande av pension åt henne först nu upptagits till behandling. Att döma av vissa av riksdagen under senare år fattade beslut torde, såsom ock skolöverstyrelsen anfört, i sådant fall en årlig pension av 1,100 kronor hava beviljats henne. Jag anser mig därför kunna förorda detta belopp, vilket ock tillstyrkts av statskontoret.

Jag hemställer, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm Hildegard Constantia Törnblom, född Johansson, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigas från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära — i stället för henne av 1917 års riksdag tillerkänt pensionsbelopp av 600 kronor — en årlig pension av 1,100 kronor.

8:o.

Med utlåtande av den 30 augusti 1924 har skolöverstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat särskilda av direktionen över institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas gjorda framställningar om beredande av pension av statsmedel med 500 kronor årligen åt tvätförestånderskan vid institutet Augusta Charlotta Karlsson och med 600 kronor årligen åt vårdarinnan vid institutet Anna Maria Svensdotter.

Enligt ansökningshandlingarna bifogade åldersbetyg är Augusta Charlotta Karlsson född den 3 november 1863 och Anna Maria Svensdotter den 10 juni 1855.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Augusta Charlotta Karlsson sedan den 1 mars 1907 och Anna Maria Svensdotter sedan den 1 maj 1901 utan avbrott varit anställda i institutets tjänst och därunder med stor duglighet och flit skött sina åligganden, samt att en var av dem för närvarande uppbär en kontant årlig avlöning av 696 kronor ävensom åtnjuter fri kost, bostad med värme och lyse samt fri tvätt, vilka förmåner av direktionen uppskattas till 600 kronor för år.

Pension åt tvätförestånderskan vid institutet för blinda å Tomteboda Augusta Charlotta Karlsson och vårdarinnan vid samma anstalt Anna Maria Svensdotter.

Inspektören för blindundervisningen har i avgivna yttranden över direktionens ifrågavarande framställningar förklarat sig icke hava något att anmärka eller tillägga beträffande desamma.

Skolöverstyrelsen har i sitt utlåtande anfört, bland annat, följande:

Ifrågavarande befattningshavare vore icke uppförda å ordinarie stat och vore således icke lagligen berättigade till pension, men ansåge överstyrelsen det vara med rättvisa och billighet förenligt, att de på ålderdomen komme i åtnjutande av den förmån, som genom pension av statsmedel kunde beredas befattningshavare efter avslutad verksamhet i det allmännas tjänst. Tidigare hade ock riksdagen vid flera tillfällen på Kungl. Maj:ts framställning beviljat pension åt liknande befattningshavare.

Vid beräkningen av pensionernas belopp torde man med hänsyn till bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension böra utgå från ett pensionsunderlag, utgörande $\frac{2}{3}$ av den kontanta avlöningen, ökad med värdet av åtnjutna naturaförmåner. En var av de båda här ifrågavarande befattningshavarna hade åtnjutit en kontant slutavlöning av 696 kronor och naturaförmåner, som uppskattats till 600 kronor. Avlöningsbeloppet utgjorde således 1,296 kronor och pensionsunderlaget 864 kronor. Då emellertid Augusta Charlotta Karlsson vid uppnådda 62 levnadsår och Anna Maria Svensdotter vid 70 års ålder komme att hava tjänstgjort vid institutet endast 18, respektive 24 av de 30 tjänstår, vilka enligt ovan nämnda lag fordrades av kvinnlig tjänst innehavare för rätt till åtnjutande av hel pension, skulle ifrågavarande pensioner komme att utgöra $\frac{18}{30}$, respektive $\frac{24}{30}$ av ovan angivna pensionsunderlag. Enligt denna beräkningsgrund skulle pensionsbeloppen bliva för Augusta Charlotta Karlsson 518 kronor 40 öre eller i avrundat tal 520 kronor samt för Anna Maria Svensdotter 691 kronor 20 öre eller avrundat 690 kronor. Då ingendera av dem erlagt några pensionsavgifter syntes emellertid pensionsbeloppen böra något minskas, beträffande den förstnämnda till förslagsvis 500 kronor och i fråga om den senare till förslagsvis 650 kronor. Till dessa belopp skulle jämlikt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 360) angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer komma ett pensionstillägg å 180 kronor för vardera.

På grund av remiss har statskontoret den 22 oktober 1924 avgivit utlåtande i ärendet samt därvid förklarat sig icke hava annat att erinra mot de framställda förslagen än att själva pensionsbeloppen syntes med hänsyn till de pensionstillägg, som tillkomme enligt förenämnda kungörelse den 15 juni 1922, böra något jämkas samt att pensionerna förslagsvis syntes kunna bestämmas för Augusta Charlotta Karlsson till 400 kronor och för Anna Maria Svensdotter, som kunde räkna något längre tjänstetid, till 500 kronor.

Den förebragta utredningen synes mig på ett nöjaktigt sätt motivera, att pension av statsmedel beredes ifrågavarande båda befattningshavare, då de avgå från sina befattningar. I fråga om pensionernas storlek gillar jag statskontorets mening och vill i enlighet härmed föreslå, att pensionsbeloppet bestämmas för Augusta Charlotta Karlsson till 400 kronor och för Anna Maria Svensdotter till 500 kronor. Pensionerna torde böra utgå

Departementschefen

å allmänna indragningsstaten till en var av Augusta Charlotta Karlsson och Anna Maria Svensdotter från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigas från sin befattning.

På grund av det anförda hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att en var av tvättförestånderskan vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas Augusta Charlotta Karlsson och vårdarinnan vid samma anstalt Anna Maria Svensdotter må under sin återstående livstid uppbära pension å allmänna indragningsstaten, Augusta Charlotta Karlsson med 400 kronor och Anna Maria Svensdotter med 500 kronor, att utgå till en var av dem från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigas från sin befattning.

9:o.

Pension åt
överläraren
vid tekniska
skolan
i Stockholm
C. A. Sund-
vall och lä-
rarinnan
vid samma
skola Maria
Carolina
Kardell.

Styrelsen för tekniska skolan i Stockholm har i särskilda till Kungl. Maj:t ställda, den 10 mars 1924 dagtecknade framställningar anhållit, att pension måtte beredas överläraren vid nämnda läroanstalt Carl August Sundvall och lärarinnan därstädes Maria Carolina Kardell, vilka hos styrelsen anhållit om vidtagande av åtgärd i syfte att de måtte komma i åtnjutande av dylik förmån.

Enligt ansökningarna bifogade åldersbetyg är Sundvall född den 10 januari 1855 och Maria Carolina Kardell den 13 juli 1856.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande:

Sundvall har alltsedan år 1881 oavbrutet tjänstgjort vid ifrågavarande läroanstalt med utmärkta vitsord. Sedan nyssnämnda år har han varit underlärare i frihandsteckning vid tekniska söndags- och aftonskolan, sedan år 1902 överlärare i ornamentsmodellering med gipsgjutning vid samma söndags- och aftonskola och sedan år 1903 överlärare i samma ämne vid tekniska skolan för kvinnliga lärjungar. Sedan år 1890 är han tillika föreståndare för läroanstaltens gipsgjuteri. Sundvalls undervisningsskyldighet omfattar sammanlagt 33 veckotimmar. Hans sammanlagda avlöningsförmåner å ifrågavarande befattningar såsom över- och underlärare hava, frånsett dyrtidstillägg, från och med år 1920 utgjort: i aftonskolan såsom överlärare i modellering 1,542 kronor, i kvinnliga skolan såsom överlärare 963 kronor och i aftonskolan såsom underlärare i frihandsteckning 1,519 kronor, vartill kommit 200 kronor i arvode såsom föreståndare för gipsgjuteriet, allt för år räknat.

Maria Carolina Kardell har sedan år 1888 tjänstgjort oavbrutet med utmärkta vitsord såsom underlärarinna i tekniska skolan för kvinnliga lärjungar med undervisning för närvarande i frihandsteckning, geometrisk konstruktionsritning och målning. Alltsedan år 1890 har hon tjänstgjort, likaledes oavbrutet, med utmärkta vitsord såsom underlärarinna i högre konstindustriella skolan med undervisning i mönsterritning med tillämpningar. Hennes undervisning omfattar sammanlagt 27 undervisningstimmar i veckan och hennes avlöningsförmåner å vid undervisningsanstalten innehavda be

fattningar, fränsett dyrtidstillägg, hava från och med år 1920 utgjort 2,538 kronor.

Skolans styrelse har hemställt, att årlig pension måtte beredas Sundvall med 1,803 kronor 33 öre, motsvarande två tredjedelar av honom såsom överlärare i ornamentalsmodellering och såsom föreståndare för gipsgjuteriet tillkommande avlöningsförmåner, samt Maria Carolina Kardell med 1,692 kronor, motsvarande två tredjedelar av hennes samtliga avlöningsförmåner.

I en den 4 april 1924 dagtecknad underdånig framställning har härefter styrelsen, med återkallande av sin tidigare ingivna ansökning om pension åt Sundvall, hemställt, att årlig pension måtte beredas denne med 2,816 kronor, motsvarande två tredjedelar av samtliga honom tillkommande avlöningsförmåner.

I ärendet har skolöverstyrelsen den 12 april 1924 och statskontoret den 14 april 1924 avgivit utlåtande.

Skolöverstyrelsen har därvid anfört, bland annat, följande:

För egen del får överstyrelsen erinra därom, att befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm visserligen icke äro berättigade att erhålla pension på grund av lagen om civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907, men att riksdagen på grund av Kungl. Maj:ts framställningar i flera föregående fall, senast åren 1922 och 1923, beviljat pension åt lärare och andra befattningshavare vid nämnda skola. Med hänsyn till överläraren Sundvalls och lärarinnan Maria Carolina Kardells långa, omfattande och väl vitsordade tjänstgöring vid ifrågavarande läroanstalt anser sig överstyrelsen med goda skäl kunna tillstyrka en behandling av de nu föreliggande framställningarna likartad med den, som i berörda fall ägt rum, varvid vederbörande pension beräknats efter i huvudsak enahanda grunder, som genom ovannämnda lag äro fastställda med avseende å ordinarie innehavare av civil tjänst.

Det i styrelsens framställning den 4 innevarande april för Sundvall föreslagna pensionsbeloppet är beräknat å hans samtliga nu innehavande avlöningsförmåner, fränsett dyrtidstillägg, såsom överlärare, underlärare och föreståndare för gipsgjuteriet. Vad angår förslaget att beräkna pension jämväl å det arvode av 200 kronor, som av i skolans stat anvisade medel utgår till Sundvall i sistnämnda egenskap, vill överstyrelsen erinra därom, att i enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning 1921 års riksdag beviljade viss årlig pension till extra läraren vid tekniska elementarskolan i Borås A. V. Essén grundad icke blott å hans avlöning såsom extra lärare utan även å hans arvode såsom skolans kassaförvaltare. Under åberopande därjämte av 1923 års riksdags beslut angående viss årlig pension åt överlärarinnan vid tekniska skolan i Stockholm Sofia Gisberg, vilken pension grundades på den till henne i egenskap av såväl avdelningsföreståndarinna som över- och underlärarinna utgående avlöningen, finner överstyrelsen i övrigt icke annan anledning till erinran med avseende å det för Sundvall sålunda föreslagna pensionsbeloppet, 2,816 kronor, än att detsamma med hänsyn därtill, att Sundvall icke erlagt några avgifter för sin pensionering, torde böra nedsättas till 2,500 kronor.

Det av styrelsen för lärarinnan Maria Carolina Kardell föreslagna pensionsbeloppet, 1,692 kronor, med avseende å vars beräkning överstyrelsen

icke har något att anmärka, lärer av samma skäl böra reduceras till 1,500 kronor.

Såsom framgår av vad skolans rektor uppgivit, åtnjuter varken Sundvall eller Maria Carolina Kardell avlöning för annan statens tjänst och ej heller någon pension.

Statskontoret har anfört följande:

Såsom skolöverstyrelsen framhållit, äro befattningshavarna vid tekniska skolan i Stockholm icke berättigade till pension; de äro icke att hänföra till sådana befattningshavare, för vilka gälla bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstnehavares rätt till pension, och icke heller på någon annan författning eller särskilt medgivande kunna de grunda anspråk på dylik förmån. Men riksdagen har vid upprepade tillfällen beviljat pensioner åt befattningshavare vid nämnda skola, då framställning därom gjorts i särskilda fall; och har, såsom skolöverstyrelsen erinrat, pensionsbeloppet i regel, med någon reduktion till följd av frihet från pensionsavgift, avpassats att ungefär motsvara $\frac{2}{3}$ av avlöningen vare sig vederbörande utslutande verkat såsom överlärare eller jämte sådan anställning tillika tjänstgjort såsom extra lärare. I avlöningen, som lagts till grund för pensionens bestämmande, har jämväl inräknats den löneförbättring, som i annan form än såsom dyrtidstillägg under de senare åren utgått till befattningshavare vid ifrågavarande skola; och ej heller har därvid inverkat den omständigheten att bidrag till avlöningen i avsevärd omfattning utgår från Stockholms stad; något bidrag från staden till pensioneringskostnaden har icke ifrågasatts.

Med hänsyn till vad sålunda i liknande fall förekommit och då skolöverstyrelsen i överensstämmelse därmed avpassat sitt förslag, har statskontoret tillstyrkt pensioner i dessa fall till belopp och på sätt i övrigt, som av skolöverstyrelsen föreslagits.

Departementschefen.

I likhet med vederbörande myndigheter anser jag det vara skäligt, att en var av Sundvall och Maria Carolina Kardell tillerkännes pension å allmänna indragningsstaten. Vad pensionernas storlek beträffar ansluter jag mig till skolöverstyrelsens av statskontoret biträdda mening.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att en var av överläraren vid tekniska skolan i Stockholm Carl August Sundvall och lärarinnan vid samma skola Maria Carolina Kardell må från och med månaden näst efter den, varunder vederbörande befattningshavare entledigas från sin tjänst vid skolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension, Sundvall av 2,500 kronor och Maria Carolina Kardell av 1,500 kronor.

10:o.

Pension åt andre maskinisten vid tekniska skolan i Stockholm
L. G. Carlson.

Med utlåtande den 11 februari 1925 har skolöverstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat en av styrelsen för tekniska skolan i Stockholm gjord framställning om beredande av pension åt andre maskinisten vid nämnda skola Lars Gustaf Carlson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Carlson är född den 30 oktober 1860, att han alltsedan den 22 november 1883 utan avbrott uppehållit befattningen såsom andre maskinist vid skolan och tidvis även vikarierat som förste maskinist, att han över sin tjänstgöring erhållit utmärkta vitsord, att hans årliga avlöning, fränsett dyrtidstillägg, från och med år 1909 utgjort dels kontant lön 1,128 kronor, dels ock förmån av bostad med bränsle och lyse, samt att han icke åtnjutit annan avlöning från stat eller kommun.

Skolans styrelse har hemställt, att en årlig pension måtte beredas Carlson vid avskedstagandet med två tredjedelar av hans kontanta lön jämte två tredjedelar av det belopp, vartill förmånen av bostad med bränsle och lyse kunde uppskattas. Ifrågavarande bostadsförmån har, enligt uppgift av skolans rektor, av taxeringsmyndigheterna uppskattats till 500 kronor, varför Carlsons årliga avlöning sammanlagt utgör 1,628 kronor. Den av styrelsen föreslagna pensionen skulle således utgå med $\frac{2}{3}$ av sistnämnda belopp eller med 1,085 kronor 33 öre.

Skolöverstyrelsen har i sitt förutnämnda utlåtande anfört, bland annat, följande:

Befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm äro visserligen icke berättigade att erhålla pension på grund av lagen om civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907, men riksdagen har på grund av Kungl. Maj:ts framställningar i flera föregående fall beviljat pension åt lärare och andra befattningshavare vid nämnda skola, såsom åren 1917 och 1922 till respektive förste maskinisten C. J. Blom och vaktmästaren C. G. A. Agrén. Med hänsyn till Carlsons över 41 år långa och väl vitsordade tjänstgöring vid ifrågavarande läroanstalt anser sig överstyrelsen med goda skäl kunna tillstyrka en behandling av nu föreliggande framställning likartad med den, som i berörda fall ägt rum, varvid vederbörande pension beräknats efter i huvudsak enahanda grunder, som genom ovannämnda lag äro fastställda med avseende å ordinarie innehavare av civil tjänst. För övrigt finner överstyrelsen icke annan anledning till erinran med avseende å det för Carlson ovan beräknade pensionsbeloppet, 1,085 kronor 33 öre, än att det samma med hänsyn därtill, att Carlson icke erlagt några avgifter för sin pensionering, torde böra nedsättas till 1,000 kronor.

I ärendet har statskontoret den 25 februari 1925 avgivit utlåtande samt därvid anfört, att, då statskontoret icke funne anledning till erinran mot det av skolöverstyrelsen föreslagna pensionsbeloppet eller vad överstyrelsen i övrigt hemställt, statskontoret tillstyrkte vidtagande av åtgärd i överensstämmelse med förevarande framställning.

I likhet med vederbörande myndigheter anser jag det vara skäligt, att Carlson tillerkännes pension å allmänna indragningsstaten. Vad den ifrågasatta pensionens storlek beträffar, biträder jag skolöverstyrelsens av statskontoret biträdda mening, att pensionen bör utgå med 1,000 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att andre maskinisten vid tekniska skolan i Stockholm
Lars Gustaf Carlson må från och med månaden näst efter

Departementschefen.

den, varunder han entledigas från sin tjänst vid skolan, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 1,000 kronor.

11:o.

Understöd åt vaktmästaren A. Olssons änka. I skrivelse den 19 januari 1925 hava fullmäktige i järnkontoret gjort framställning om beredande av pension åt vaktmästaren vid bergsskolan i Filipstad Anders Olssons änka Lovisa Olsson, född Nyqvist.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande: Anders Olsson, som från midsommaren 1890 till den 1 november 1893 biträtt med uppehållandet av vaktmästarysslan vid bergsskolan, har alltsedan sistnämnda tidpunkt intill sitt den 5 december 1924 timade frånfälle innehaft anställning vid skolan som ordinarie vaktmästare, vilken befattning han skött på ett synnerligen förtjänstfullt sätt. Änkan Olsson, som är född den 22 januari 1862, äger inga andra tillgångar än dels hälften av boets till 995 kronor 94 öre uppgående behållning, dels ock diverse lösöre, värderat till 520 kronor. Efter mannens död har änkan, som förut i stor utsträckning varit mannen behjälplig med skötandet av vaktmästarbefattningen, av fullmäktige förordnats att tills vidare till den 1 oktober 1925 uppehålla nämnda befattning. Någon förlängning av detta förordnande har dock icke ansetts kunna ifrågakomma.

I ärendet hava utlåtanden avgivits den 11 februari 1925 av skolöverstyrelsen och den 25 februari 1925 av statskontoret.

Skolöverstyrelsen har anfört, bland annat, följande:

Vaktmästaren Anders Olsson har icke själv varit berättigad till pension från staten eller från någon av staten understödd pensionsanstalt och icke heller haft tillfälle att genom inbetalning till någon av staten understödd pensionskassa sörja för sina efterlevandes underhåll.

Då änkan Olsson icke har andra medel till sitt uppehälle än de ovan angivna och hon på grund av sin ålder ej är i stånd att genom arbete försörja sig, synes det billigt, att någon pension beredes henne av statsmedel.

Riksdagen har på Kungl. Maj:ts framställning i flera fall beviljat såväl pension vid avskedstagandet åt icke ordinarie befattningshavare vid de tekniska läroverken och vid med dem jämförliga genom riksdagens särskilda beslut statsunderstödda särskilda anstalter för yrkesundervisning som ock understöd till dylik befattningshavares efterlevande. Därvid hava pensionernas belopp i regel beräknats efter i huvudsak samma grunder, som äro gällande med avseende å ordinarie innehavare av civil tjänst och dessas efterlevande.

Som bekant har riksdagen till upprätthållande av verksamheten vid bergsskolorna i Filipstad och Falun alltsedan år 1873 lämnat bidrag, vilka från och med år 1917 utgått med $\frac{3}{5}$ av kostnaderna, under det att övriga kostnader avsetts skola bestridas av järnkontorets medel. I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beslöt 1922 års riksdag godkänna omorganisation av berörda bergsskolor. Vad bergsskolornas personal angår, innebar omorganisationsbeslutet bland annat, att ordinarie vaktmästare vid ovannämnda bergsskolor, i likhet med rektorer och ordinarie lärare, skulle från och med den 1 juli 1922, då omorganisationen skulle taga sin början, åtnjuta avlöning till samma belopp, som de ordinarie avlöningsförmåner

utgjorde, vilka enligt gällande bestämmelser tillkomme motsvarande ordinarie befattningshavare vid de tekniska fackskolorna. I fråga om kostnaderna för bergsskolorna skulle liksom dithills staten bidra med $\frac{3}{5}$ och järnkontoret med $\frac{2}{5}$.

Överstyrelsen anser sig med goda skäl böra i underdånighet tillstyrka en med föregående åsyftade fall likartad behandling av den nu föreliggande framställningen.

Från och med den 1 juli 1922 har vaktmästaren Olsson i enlighet med ovan angivna omorganisationsbeslut varit berättigad åtnjuta en kontant avlöning, inbegripet ålderstillägg, av 1,750 kronor, motsvarande slutavlöning för ordinarie vaktmästare vid de tekniska fackskolorna.

Därest vaktmästaren Olsson varit ordinarie vaktmästare vid teknisk fackskola, hade han varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Enligt § 4 av det för nämnda kassa gällande reglemente hade hans delaktighetsbelopp i kassan i så fall varit lika med en fjärdedel av det högsta pensionsunderlag, som för sådan tjänst vore bestämt, d. v. s. $\frac{1,200}{4} = 300$ kronor;

och skulle Olssons änka under angivna förutsättning enligt reglementet § 9 varit berättigad till pension från nämnda kassa med det delaktighetsbelopp, som senast varit för mannen gällande, eller med 300 kronor årligen.

Med hänsyn därtill, att Olsson icke erlagt några avgifter för sin och änkans pensionering, skulle det pensionsbelopp, som i förevarande fall må komma i fråga, enligt härutinnan följd praxis böra något nedsättas. I betraktande av änkan Olssons synnerligen små tillgångar och de i övrigt om henne ovan anförda förhållanden finner sig överstyrelsen emellertid böra föreslå, att angivna pensionsbelopp måtte få till henne oavkortat utgå.

Då statens bidrag till bergsskolan i Filipstad, som ovan nämnts, uppgår till tre femtedelar av kostnaderna för skolans uppehållande under förutsättning, att järnkontoret bidrager med övriga två femtedelar, anser överstyrelsen statens bidrag till beredande av det sålunda beräknade pensionsbeloppet böra beräknas efter samma grund; och skulle sålunda statens bidrag till förevarande pension årligen utgå med 180 kronor under förutsättning, att järnkontoret för samma ändamål årligen bidrager med 120 kronor.

A ifrågasvarande pensionsbelopp bör givetvis utgå dyrtidstillägg enligt grunder, som äro eller varda fastställda.

Statskontoret har anfört följande:

Då vaktmästaränkan Lovisa Olsson otvivelaktigt är i behov av understöd samt statsverket icke synes böra undandraga sig att till kostnaden för sådant understöd bidra i samma proportion, som gäller i fråga om kostnaden för avlöning åt personalen vid bergsskolan i Filipstad, anser sig statskontoret, som icke finner anledning till erinran mot det föreslagna understödsbeloppet, kunna tillstyrka framställningen. Då emellertid änkan Olsson, enligt vad fullmäktige i järnkontoret upplyst, erhållit förordnande att tillsvidare till den 1 oktober 1925 uppehålla den efter mannens död lediga vaktmästarbefattningen lära något understöd åt henne icke böra utgå, förrän hon upphört att åtnjuta avlöning för befattning vid skolan. Vidare torde — i likhet med vad som föreskrivits beträffande dyrtidstillägg i fall, där tjänstepension utgår delvis av statsmedel och delvis av enskild institutions medel, såsom exempelvis enligt 1921 års riksdags beslut om understöd åt vissa befattningshavare vid sjömanshus (jfr propositionen nr 72/1921) — böra stad-

gas, att å nu ifrågavarande understöd må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., med iakttagande likväl, att dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda understödet men av statsmedel bestridas allenast med vad av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper på den av statsmedel utgående delen av understödsbeloppet.

Departement-
schefen.

I anslutning till vad statskontoret i ärendet anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid bergsskolan i Filipstad Anders Olssons änka Lovisa Olsson, född Nyqvist, må från och med den 1 oktober 1925 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 180 kronor, under villkor att hon för samma tid erhåller årligt understöd från järnkontoret med 120 kronor; skolande dyrtidstillägg å sammanlagda understödsbeloppet beräknas enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., med iakttagande likväl att av det sålunda beräknade dyrtidstillägget skall av statsmedel bestridas allenast vad som belöper på den av statsmedel utgående delen av understödsbeloppet och allenast under villkor, att järnkontoret bestrider kostnaderna för dyrtidstillägget å den del av understödet, som bekostas av järnkontoret.

12:o.

Pension åt
två änkor
efter delta-
gare i Vega-
expedition-
nen.

»Såsom en gärd av det erkännande, varmed svenska folket hyllade förtjänsten av ett stort och lyckligen utfört värv» anvisade 1880 års riksdag å anledning av inom riksdagen väcktå förslag om nationalbelöningar åt deltagarna i den med ångaren Vega fullbordade kringseglingen av Asien åt professorn A. E. Nordenskiöld och kaptenen i kungl. flottan sedermera amiralen A. A. L. Palander af Vega ett årligt anslag av 4,000 kronor för dem vardera, att från och med 1881 under deras återstående livstid utgå från allmänna indragningsstaten, utan att dessa anslag finge tagas i beräkning vid frågan om den pension, vartill de eljest kunde vara eller bliva berättigade, varjämte riksdagen ställde till Kungl. Maj:ts förfogande på extra stat för år 1881 ett belopp av 50,000 kronor, att av Kungl. Maj:t användas till lämpliga belöningar åt övriga deltagare i förevarande forskningsfärd; och hade riksdagen vid bestämmande av sistnämnda belopp, därav det skulle ankomma å Kungl. Maj:t att tilldela vederbörande belöningar i den form, Kungl. Maj:t kunde pröva lämplig, antagit, att dymedelst icke någon belöning borde komma att i värde understiga 1,000 kronor, vilket belopp syntes vara tillräckligt för anskaffande åt män av besättningen å Vega av ett eget hem för deras

ålderdom, vilket enligt riksdagens mening vore den »säkerligen mest kärkomna belöningen för deras ansträngningar och umbäranden».

I Vegafärden deltog, bland andra, dåvarande löjtnanten sedermera kommandörkaptenen vid kunql. flottan Eric Cornelius Brusewitz samt båtsmannen Peter Magnus Jansson Lustig, den förstnämnde i egenskap av sekond å ångaren. Från ovannämnda av riksdagen anslagna belopp å 50,000 kronor tillerkändes genom Kunql. Maj:ts beslut den 7 maj 1880 Brusewitz en belöning av 4,000 kronor och Jansson Lustig ett belopp av 1,000 kronor.

Hos Kunql. Maj:t har nu styrelsen för svenska sällskapet för antropologi och geografi efter särskilda framställningar av Brusewitz änka Maria Johanna Kristina Brusewitz, född Ryssberg, samt Jansson Lustigs änka Stina Maria Jansson, född Andersdotter, anhållit om beredande åt en var av dem av nödigt årligt understöd av allmänna medel.

Beträffande änkan Brusewitz inhämtas av handlingarna i ärendet, att hon är född den 6 november 1861 och sedan den 21 juni 1919 änka efter kommandörkaptenen Brusewitz. Hennes förmögenhet utgöres av ett antal aktier, varå sista årsutdelningen uppgått till sammanlagt 527 kronor. Från kunql. flottans pensionskassa åtnjuter hon gratial till belopp av 810 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg. Enligt egen uppgift häftar hon i skuld för 1,800 kronor. Såsom framgår av två bland handlingarna befintliga intyg befinner hon sig i mycket bekymmersamma omständigheter.

I fråga om Stina Maria Jansson framgår av handlingarna, att hon är född den 26 oktober 1843 och änka sedan den 31 oktober 1906 efter Jansson Lustig, samt att hon icke har andra inkomster än 139 kronor 20 öre i pension jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring. På grund av sin ålder och dessutom skada i högra armen, förorsakad av armbrott, är hon oförmögen uträtta något förvärvsarbete. Enligt egen uppgift häftar hon i skuld för ett belopp av 600 kronor.

Styrelsen för svenska sällskapet för antropologi och geografi finner det synnerligen behjärtansvärt, att efterlevande efter de män, vilka genom sitt deltagande i Vegaexpeditionen hedrat det svenska namnet, förskonas från att under ålderns dagar lida nöd. Sällskapet säger sig emellertid sakna egna tillgångar, som kunna disponeras för ändamålet.

Statskontoret, som den 20 december 1924 avgivit utlåtande i ämnet, erinrar beträffande änkan Jansson om 1880 års riksdags ovan återgivna uttalande, vilket synes statskontoret giva tydligt uttryck för en önskan från riksdagens sida att bidra till beredande av en sorgfri ålderdom åt Vegamännen. Med hänsyn härtill och då riksdagen genom ett tidigare beslut beviljat pension åt änkan efter amiralen Palander af Vega, anser sig statskontoret böra tillstyrka framställning till riksdagen om beviljande av pension från allmänna indragningsstaten även åt änkan Jansson, som synes statskontoret vara i stort behov av understöd; och föreslår statskontoret, att denna pension fastställes till 400 kronor.

I fråga om änkan Brusewitz erinrar statskontoret, att hon åtnjuter gratial från flottans pensionskassa och dessutom är i besittning av något kapital, varav hon åtnjuter inkomst. Hon kan alltså, anför statskontoret vidare, icke sägas befinna sig i direkt nödläge, men lära å andra sidan sagda inkomster vara alltför obetydliga för att bereda henne en bekymmerfri till-

varo. Även åt henne syntes det statskontoret därför att årligt understöd från allmänna indragningsstaten bör utverkas och föreslår statskontoret att detta understöd bestämmas till 800 kronor.

Departementschefen.

Riksdagens avsikt med den nationalbelöning, som tillerkändes deltagarna i Vegaexpeditionen, synes främst hava varit att bereda dem en tryggad ålderdom. Av de föreliggande handlingarna framgår, att änkor efter två av deltagarna i expeditionen nu befinna sig i en ekonomiskt bekymmersam ställning, vilket föranlett vederbörande att hos det allmänna söka det bistånd, som kan anses erforderligt. Riksdagen har redan i ett fall tidigare behjärtat behov av understöd för änkan till en av deltagarna i Vegaexpeditionen, och det synes mig ingalunda opåkallat att jämväl i nu förevarande fall ifrågasätta ett ingripande från det allmännas sida. I likhet med vad i framställningen till 1921 års riksdag om pension åt änkefru Palander från Kungl. Maj:ts sida framhölls, torde förevarande fråga icke böra bedömas efter sedvanliga grunder för beräkning av änkepension utan snarare betraktas ur den synpunkten att avsikten med den av 1880 års riksdag beslutade nationalbelöningen bör säkerställas. Mot de av statskontoret föreslagna beloppen har jag ingen annan erinran än att understödet till änkan Brusewitz torde böra bestämmas till 600 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att en var av kommandörkaptenen vid kungl. flottan Eric Cornelius Brusewitz änka Maria Johanna Kristina Brusewitz, född Ryssberg, och båtsmannen Peter Magnus Jansson Lustigs änka Stina Maria Jansson, född Andersdotter, må från och med den 1 juli 1924 under sin återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära årligt understöd, änkan Brusewitz till ett belopp av 600 kronor och änkan Jansson till ett belopp av 400 kronor.

Vad departementschefen sålunda under punkterna 1:o—12:o hemställt, behagar, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
H. B. Hammar.